



DOKUMENTY

Pápežská rada pre medzináboženský dialóg

PRO DIALOGO

Bulletin 133, N. 1/2010

Pápežská rada pre medzináboženský dialóg publikuje vo svojom bulletinu príhovory jej predstaviteľov prednesené na rôznych podujatiach v období od januára do apríla 2010. V prvom rade ide o príhovory Svätého Otca Benedikta XVI. prednesené pri rôznych príležitostiach, v ktorých zdôrazňuje rôzne aspekty medzináboženského dialógu: 1) Príklad sv. Františka z Assisi a jeho návšteva marockého sultána by mali byť inšpiráciou pre každodenné vzťahy medzi kresťanmi a moslimami (audiencia 27. januára); 2) sloboda prejavu a názoru sa nevzťahuje len na náboženské menšiny: nemožno spochybňovať právo šíriť evanjelium, keď väčšina populácie sa hlási za kresťanov (Príhovor k biskupom Anglicka a Walesu počas návštevy *ad limina*); 3) odpovedať na výzvy medzináboženského dialógu si vyžaduje ohromujúci a náročný projekt života podľa Božieho plánu (*Posolstvo* k 25. SDM 28. marca); 4) je potrebné pokračovať v dialógu s inými náboženstvami, zvlášť s islamom, aby sme predišli intolerancii, nespravodlivosti a útlaku, v úsilí o ochranu života, v boji proti chorobám a za odstránenie podvýživy (Príhovor biskupom Gambie, Liberie a Sierra Leone a počas návštevy *ad limina*, 29. apríla).

V nasledujúcej časti sú publikované príhovory predsedu PR na dôležité témy. Na Teologickej fakulte Katolíckej univerzity v Granade (Španielsko) kardinál hovoril na tému islamofóbie: „Islam spôsobuje strach. To je neodvratný fakt. Ale čoho sa presne bojíme? Vysokého demografického rastu moslimov, či nekontrolovaného prílivu prisťahovalcov? Odlišnej kultúry? Náboženstva, ktoré sa stáva príliš viditeľné pre sekularizovanú spoločnosť? Radikálnych politických hnutí inšpirovaných islamom? Alebo terorizmu spojeného s islamom?“ (10. februára)

Na svetovom summite náboženských lídrov o globalizácii v Azerbajdžane (Baku, 26. - 27. apríla 2010) kardinál uviedol, že „globalizovaný svet nie je automaticky aj bratským svetom, ktorý by súčasníkom tlmočil poslanie veriacich, rešpektujúc ich vlastné náboženské tradície: teda skutočnosť, že v nich „prebýva“ Boh, ktorý ich miluje a túži, aby boli šťastní.

V sekcii bulletinu venovanej článkom a konferenciám nájde čitateľ prednášky katolíckych odborníkov, ktorí prednášali na *Šiestom kolokviu*, organizovanom Pá-

pežskou radou pre medzináboženský dialóg a Centrom islamskej kultúry pre medzináboženský dialóg z Teheránu, na tému *Viera a rozum v kresťanstve a v islame* (Rím, 28.-30. apríla 2008). Účastníci kolokvia si vypočuli šesť prednášok, prezentovaných troma katolíckymi a troma islamskými odborníkmi, ktorí sa zaoberali troma oblasťami z pohľadu katolíkov a šiitských moslimov: 1) vzťahy viery a rozumu; 2) teológii a kalámskemu učeniu ako skúmaniu racionality viery; 3) viere a rozumu v konfrontácii s fenoménom násilia. Kresťanský pohľad *na vzťah viery a rozumu* predstavil na základe encykliky Jána Pavla II. *Fides et Ratio* a príhovoru Benedikta XVI. na univerzite v Regensburgu (2006) prof. Vittorio Possenti z Univerzity v Benátkach. Nad teológiou ako otáznikom pre racionalitu viery sa zamýšľal prof. Piero Coda z Pápežskej lateránskej univerzity. Prof. Michel Fédou SJ z Centra Sévres v Paríži sa zaoberal vierou a rozumom zoči-voči fenoménu násilia, a to z kresťanského pohľadu.

Pro Dialogo informuje aj o vytvorení *Katolícko-moslimského fóra* s cieľom rozvíjať dialóg medzi katolíckymi a moslimami a o seminári, ktoré toto fórum zorganizovalo na tému *Božia láska, láska k blížnemu* (Rím, 4. - 6. novembra 2008). Teologickými a duchovnými aspektmi Božej lásky a lásky k blížnemu sa vo svojej prednáške zaoberal Mons. Luis Ladaria SJ, sekretár Kongregácie pre náuku viery. O ľudskej dôstojnosti a vzájomnej úcte prednášal prof. Francesco Botturi z Katolíckej univerzity Sacro Cuore v Miláne.

Časopis ďalej informuje o výročnom zasadnutí Spoločnej komisie pre dialóg, pozostávajúcej zo zástupcov Stáleho výboru univerzity Al-Azhar pre dialóg medzi monoteistickými náboženstvami a Pápežskej rady pre medzináboženský dialóg (Káhira, 23. - 24. februára 2010). Podujatie sa konalo pod názvom *Nábožensky motivované násilie* a účastníci sa zamýšľali nad príčinami takéhoto násilia, pričom hľadali možné riešenia s osobitným dôrazom na úlohu náboženstiev.

Egyptská univerzita Al-Azhar, založená v 10. stor., sa považuje za svetové centrum arabskej literatúry, islamským štúdiu a kultúry. Účastníkov stretnutia prijal aj vrchný imám univerzity Al-Azhar, prof. Dr. Sheikh Muhammad Sayyed Tantawi. Kardinál Jean-Louis Tauran,

predseda Pápežskej rady pre medzináboženský dialóg, ktorý viedol katolícku delegáciu, vyjadril vrchnému imámovi poďakovanie za to, že odsúdil nedávny násilný čin v Naga Hammadi (masaker sa odohral 7. januára 2010, keď počas slávenia Vianoc podľa juliánskeho kalendára prišlo o život šesť koptských kresťanov a jeden moslimský policajt), a za vyjadrenie solidarity s rodinami obetí, ako aj za opätovné potvrdenie, že všetci občania majú rovnaké práva a povinnosti, bez ohľadu na ich náboženskú príslušnosť.

Na záver stretnutia bolo vydané vyhlásenie, v ktorom predstavitelia z moslimskej a katolíckej strany uvádzajú o.i. aj tieto odporúčania: venovať väčšiu pozornosť skutočnosti, že ak sa náboženstvo zneužíva ako prostriedok na politické alebo iné ciele, môže sa stať zdrojom násilia; zamedziť diskriminácii na základe náboženskej identity; otvoriť sa k vzájomnému odpusteniu a zmiereniu, čo je nevyhnutnou podmienkou pre pokojné a plodné spoloňažovanie; uznávať podobnosti a rešpektovať odlišnosti,

čo je nevyhnutným predpokladom pre kultúru dialógu na základe spoločných hodnôt; podporovať kultúru vzájomnej úcty a dialógu prostredníctvom výchovy doma, v školách, v chrámoch a mešitách, podporujúc bratského ducha medzi všetkými ľuďmi a spoločnosťami; zabezpečiť, aby učenie náboženských lídrov, ako aj školské vyučovanie a učebnice neobsahovali tvrdenia alebo odkazy na historické udalosti, ktoré priamo, či nepriamo rozdúchávajú medzi veriacimi jednotlivých náboženstiev násilnícke nálady.

Na záver je publikovaná správa o Štvrtom budhisticko-kresťanskom sympóziu v Thajsku (Chiangmai, 1.-5. februára 2010) na tému: *Odpoveď náboženstiev na výzvy globalizovaného sveta*. Na podujatí sa zúčastnilo okolo 300 účastníkov z celého sveta, ktorí uvažovali nad aktuálnymi problémami ako kolaps hodnôt v rodinách, výchova mládeže, masmédiá, význam utrpenia pre súčasného človeka, finančná kríza a zdravá nerovnosť.

-sg-

Pápežská rada na podporu jednoty kresťanov

Informačný servis

N. 138/ 2011/II-III

Informačník Pápežskej rady na podporu jednoty kresťanov prináša správu z už tradičnej návštevy delegácie z Carihradského ekumenického patriarchátu v Ríme pri príležitosti sviatku sv. Petra a Pavla ako aj príhovory, ktoré počas nej odzneli. V ďalšom článku informuje o ekumenických stretnutiach pápeža Benedikt XVI. počas jeho pastoračnej návštevy v Nemecku – išlo o stretnutia so židovskou komunitou, s Radou evanjelických

cirkví a s Pravoslávnu cirkvou. Uverejňuje tiež pápežov príhovor počas ekumenickej bohoslužby. Okrem toho periodikum prináša správu a záverečné vyhlásenie z Medzinárodného ekumenického zhromaždenia za mier v Kingstone na Jamajke v máji 2011. V čísle tiež nájdeme príhovor kardinála Kocha k veľvyslancom krajín Európskej únie a informácie zo zasadaní jednotlivých zmiešaných ekumenických komisií.

-ms-

Pápežská rada na podporu jednoty kresťanov

Informačný servis

N. 138/ 2011/IV

Posledné minulo-ročné číslo periodika Pápežskej rady na podporu jednoty kresťanov informuje o stretnutí zástupcov rôznych náboženstiev i neveriacich, ktorí sa zišli 27. 10. 2011 v Assisi, aby tam spoločne strávili deň v zamýšľaní sa, dialógu a modlitbách za mier a spravodlivosť vo svete. Periodikum uverejňuje aj príhovory pápeža Benedikta XVI., ekumenického patriarchu Bartolomeja I., arcibiskupa z Canterbury R. D. Williamsa, generálneho sekretára Ekumenickej rady cirkví i predstaviteľov viacerých cirkví, ktorí sa zúčastnili tohto podujatia. Ďalšia správa sa týka návštevy delegácie Svätej stolice vedenej kardinálom

Kochom, predsedom Pápežskej rady na podporu jednoty kresťanov, v Carihrade pri príležitosti sviatku sv. Andreja. Obsahuje tiež posolstvo Benedikta XVI. adresované carihradskému arcibiskupovi a ekumenickému patriarchovi Bartolomejovi I. a príhovory, ktoré odzneli počas tejto návštevy. Publikácia ďalej prináša informácie z Medzinárodnej konferencie o dialógu medzi Pravoslávnu a Katolíckou cirkvou, z 10. generálneho zhromaždenia Rady cirkví Blízkeho východu a iné novinky z ekumény. V prílohe možno nájsť texty na tradičný Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov 2013.

-ms-

ZAHRANIČNÉ BISKUPSKÉ KONFERENCIE

COMECE a OCIPE

Europe Infos

N. 153/2012, Brusel, Belgicko

Aktuálne číslo periodika, ktoré informuje čitateľov o udalostiach v kontexte Európskej únie prináša aj teraz zaujímavé témy. Jeden z príspevkov sa venuje rozhodnutiu Európskeho súdneho dvora pre ľudské práva v prípade Casta a Paven verus Taliansko. Nastoluje sa tak otázka, či majú rodičia právo na výber zdravého dieťaťa. Čitatelia sú oboznámení s problematikou asistovanej reprodukcie a predimplantačnej diagnostiky, so samotným prípadom i talianskou legislatívou, ako aj so stanoviskom cirkvi a prolife organizácií. Ďalší článok nás uvádza do problematiky náboženskej slobody a statusu utečencov. Prípad Nemecko verus Y a Z z 5. septembra 2012 otvára problematiku slobody náboženského vyznania v dvoch dimenziách, a to tak vo verejnej, ako aj v privatej rovine. Sloboda náboženského vyznania je totiž jedným z pilierov

demokratickej spoločnosti ako aj uznávaným, základným ľudským právom obsiahnutým v Európskej charte ľudských práv i v Európskej konvencii ľudských práv. Rozsudok však jasne hovorí, že ochrana náboženskej slobody sa nesmie obmedziť len na bohoslužbu či rituály, ale musí byť rozšírená aj na ďalšie oblasti, ako je napríklad vzdelanie. Toto rozhodnutie umožňuje citlivejšie zaobchádzanie so všetkými obeťami náboženského prenasledovania mimo EÚ a zároveň – aj v rámci EÚ – je jasným znakom za ochranu náboženskej slobody v jej celistvosti. Pozornosť si zaslúži aj Letná univerzita Európskeho fóra, ktorá sa konala počas letných prázdnin v Alpbachu pod názvom „Očakávania – budúcnosť mladých“. Viac o jej priebehu aj z pozície účastníkov prináša spomínaný článok. -Ph-

Talianska biskupská konferencia

Notiziario CEI

N. 3 / 2012

Spravodajca Talianskej biskupskej konferencie (CEI) publikuje novú Zmluvu medzi talianskym Ministerstvom školstva, univerzít a vedy (MIUR) a CEI o vyučovaní katolíckeho náboženstva.

Zmluva bola podpísaná 28. júna 2012 a nahrádza Zmluvu z roku 1985, modifikovanú roku 1990. Tento nový dohovor zohľadňuje požiadavky dvojakého druhu. Na jednej strane upravuje odborné kvalifikačné požiadavky a obsah štúdia podľa nových predpisov vyšších inštitútov náboženských vied, a to v zmysle Inštrukcie o vyšších inštitútoch náboženských vied, vydané Kongregáciou pre katolícku výchovu (28. júna 2008). Na druhej strane zmluva dáva do súladu vyučovanie katolíckeho náboženstva s výchovno-vzdelávacím procesom na školách všetkých typov v Taliansku, a to vzhľadom na reformu celého školského systému.

Zmluva sa skladá z úvodu a štyroch častí. V prvej časti sa zdôrazňuje, že vyučovanie katolíckeho náboženstva (KN) rešpektuje slobodu svedomia všetkých žiakov. Didaktické predpisy pre vyučovanie KN sú prispôsobené pre každý druh a stupeň škôl. Druhá časť je venovaná spôsobu, akým je organizované vyučovanie KN. Pokiaľ ide o výber učiteľov KN, ich vhodnosť má posúdiť kompe-

tentná cirkevná autorita, ako aj školská autorita. V zmluve sa zdôrazňuje, že učitelia KN tvoria súčasť učiteľského zboru s rovnakými právami a povinnosťami, aké majú iní učitelia.

Na talianskych stredných školách nižšieho a vyššieho stupňa sa počet hodín KN riadi príslušnými didaktickými predpismi platnými pre jednotlivé typy škôl. Zmluva potvrdzuje, že na prvom stupni základnej školy sú podľa didaktických smerníc vyhradené pre KN 2 hodiny týždenne; v materských školách je to 60 hodín za školský rok.

Zmluva sa v tretej časti venuje aj kritériám pre výber učebníc KN, ktoré musia byť v prvom rade schválené zo strany CEI, ďalej kompetentného ordinára (*nulla osta*), ako aj príslušného školského orgánu. Štvrtá časť je venovaná požiadavkám pre odbornú kvalifikáciu učiteľov KN.

Neoddeliteľnou súčasťou zmluvy sú prílohy, v ktorých sa uvádzajú konkrétne usmernenia ohľadom vyučovania KN na jednotlivých typoch a stupňoch škôl (druhý stupeň ZŠ, lýceá, ekonomické a technologické inštitúty, odborné inštitúty zamerané na služby, priemysel a poľnohospodárstvo). V prílohách sú podrobnejšie opísané didaktické usmernenia, všeobecné línie, kompetencie a špecifické ciele, čo si majú žiaci osvojiť v troch oblastiach. -sg-

ZAHRANIČNÉ PERIODIKÁ

Odborný časopis a úradný orgán rímskokatolíckych biskupstiev Švajčiarska

Schweizerische Kirchen-Zeitung

N. 39/2012

Švajčiarske cirkevné noviny sa venujú v jednom z článkov téme cirkevnej dane. V súvislosti s cirkevnou daňou a vystupovaním z Cirkvi sa aj nedávno v krajine zdvihla vlna diskusií zameraná na zavedenie asignačnej dane. V Taliansku je známa ako „otto per mille“. Ako takýto systém

funguje, aké sú rozdiely vo financovaní cirkvi v Taliansku a Švajčiarsku, cirkevnoprávne predpoklady pre takýto systém a tiež prečo by sa dal taliansky systém len s ťažkosťami realizovať vo Švajčiarsku už bližšie informuje spomínaný príspevok. -Ph-

Herder Korrespondenz

Mesačník o spoločnosti a náboženstve

N. 9/2012, Nemecko

Predkladané číslo mesačníka sa venuje mnohým zaujímavým témam. Vyberáme z nich aspoň niektoré. Jeden z článkov sa venuje téme, ktorou žijú najmä za oceánom – americkým voľbám. Titulka článku znie: „Biskupi v úzadí“ a mapuje situáciu a postoje Katolíckej cirkvi v USA v poslednom období. Či a aký vplyv to bude mať na nadchádzajúce prezidentské voľby je otázne. Biskupi vyzvali tento rok k protestnej akcii ako odpovedi na rozhodnutie Obamovho kabinetu v oblasti zdravotníckej reformy. To kontroverzne zaväzuje všetky zdravotnícke zariadenia, vrátane katolíckych, aby poskytovali antikoncepciu a abortívne prostriedky a nariaďuje zamestnávateľom, aby povinne prispievali na antikoncepciu, sterilizáciu či potraty v rámci zdravotného poistenia. Konferencia katolíckych biskupov USA označila takéto rozhodnutie za porušenie slobody svedomia. Postoj mnohých médií voči biskupom bol veľmi kritický. Jednoznačnú podporu nenachádzali ani v rámci Cirkvi. Ozývali sa námietky, že tu ide skôr o politiku než o podporu náboženskej slobody. Aká je genéza tejto problematiky, aké ďalšie udalosti ovplyvňujú dianie v Cirkvi v Amerike, aj to prináša spomínaný článok. Biskupská konferencia USA sa síce stretáva na jesennom pléne, avšak k samotným voľbám sa vyjadrovať nebude.

Ďalší príspevok približuje čitateľom Ukrajinu. Tá sa stala verejnosti známa kvôli tohoročným Majstrovstvám Európy vo futbale či rozsudkom voči bývalej premiérke Tymošenkovej. Aká je však náboženská situácia v tejto krajine? Autor príspevku predstavuje bližšie tri ortodoxné jurisdikcie, ktoré patria k najpočetnejším vierovyznaniam. Analyzuje situáciu v krajine po vyhlásení nezávislosti Ukrajiny v r. 1991. Vysvetľuje korene problémov a náboženských stretov a zdôrazňuje potrebu náboženskej tolerancie, ktorá môže priniesť pokoj do zranených vzťahov. Pozornosť sa tiež venuje možnostiam teologického vzdelania.

Regionálny súd v nemeckom Kolíne nad Rýnom rozhodol, že obriezka chlapcov vykonávaná z čisto náboženských pohnútok je porušením základných ľudských práv dieťaťa. Ako však definovať obriezku? Dá sa jedna definícia uplatniť vo všetkých prípadoch? Značí tento úkon príslušnosť k istej náboženskej skupine, ako je to v prípade judaizmu alebo ide o rítus prechodu? Čo možno považovať za blaho dieťaťa? Aká sloboda je v tomto prípade rozhodujúca? Na záver treba dodať, že táto situácia sa netýka len judaizmu, ale v konečnom dôsledku zahŕňa tiež moslimov žijúcich v Nemecku a všetky ostatné náboženstvá, pretože ide o základné otázky týkajúce sa náboženstva a slobody. -Ph-

Ak máte záujem o celé znenie textov obráťte sa na Mgr. Ľubicu Hricovú, adresa: hricova@kbs.sk

Informačný list zhotovili: ThLic. Anton Ziolkovský, PhD., preklady: Ing. Mgr. Mária SpišiakováPhD., Mgr. Ľubica Hricová, Mgr. Stanislav Gábor, grafika: Jolana Šinajová